

**Ressam Havva Marta'nın sularında
Odysseus ile Sirenlerin peşinde
kendini geçmek , kendinden geçmek ve kendine gelmek
üzerine düşünceler ...**

Berna DİŞE PEKŞEN
N16229620
bdpeksen@hotmail.com

Hacettepe Üniversitesi
Sanat Tarihi Bölümü

2016-2017 Bahar Dönemi
Tezli Yüksek Lisans Bilimsel Hazırlık
San 307 Yunan ve Roma Mitolojisi
Mayıs 2017

Bu çalıřmaya ,
kaynak ve vesile olan hocam Sayın Sacit Pekak'a ,
varlığı ve ilham veren eserleri ile katkıda bulunan sevgili dostum ressam Havva Marta'ya ,
imkan sağlayan hayat arkadařıma ve aileme teřekkürlerimle...

15 Mayıs 2017 , Ankara

KOLLARI BAĞLI ODYSSEUS

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1.

*Kara gemi Okeanos ırmağının
Akıntısından kurtulup tanrısız
Denizde Ayaye adasına varınca
Onu kumsala çektik ve uykuya
Dalarak tanrısız şafağı bekledik.
Sabah sisi içinde doğan
Gül parmaklı şafak
Elpenor' un yüzüstü yatan ölüsünü
Bulmuştu ilk önce kıyıda.
Martı leşleri ve deniz kabukları arasında
Törenle gömdük onu kederli
Gönülle ve yanık yüzlü şaraptan
İçerek dinledik Kirke'yi.*

2.

*Tanrıçaların en tanrısız
Güzel belikli Kirke eyitti :
"Sen Odysseus iki ölümlüsün
Hades'i gördün daha yaşarken
Güneş doğmayan neşesiz ülkeyi
Günlerce karanlıkta kaldın
Çünkü İthaca yaşatıyordu seni
Tanrısız denizde ordan oraya
Bin yıldır aradığın ada...
Konağının sarsılmaz temeli
İkarios kızı Penelopeia
Ve erdemli dölün Telemakhos
Bütün ülkün ve sevgin olan İthaca."*

3.

*İyi dinle söyleyeceklerimi
Her şeyi olduğu gibi anlatacağım sana
Ki yeni uğursuzluklar yüzünden
Denizler ortasında kalma bir daha.
Önce Sirenlere rast geleceksiniz
Koruyun onlardan kendinizi
Yabansı ezgilerle büyüleneceksin
Ordan çarçabuk uzaklaşmalı ki
Büsbütün yok olmasın İthaca.
Sirenleri aştıktan sonra kürekçilerin
İki yol çıkacak karşına birden
Acaba bunlardan hangisi?
Artık onu orda sen bileceksin!"*

4.

*Oysa İthaca'yı hiç görmemiştim
Penelopeia yoktu, Telemakhos da,
Ama İthaca kafamda onlardan kurulu idi.
Tanrıçaların en tanrısali
Kirke'nin bile söyleyemediği
Bu yolu bulup geçeceğim;
Ama ne denli güç olursa olsun
Bilerek varmak istiyorum şimdi
Sirenlerin ezgilerini dinleyeceğim
Dedim ve büyük bir mum peteğini
Tunç hançer ucu ile ezdim çabucak
Tıkadım kürekçilerin kulaklarını bir bir
Orta direğe bağlattım kendimi.*

5.

*Kürekçilerim hasatsız denizi
Köpürttüler kürekleriyle,
Tez yürüyüşlü gemi gün batarken
Ulaştı Sirenlerin adasına,
Yüreğim kopacak gibiydi
Kanatlanıp uçacak gibiydi, ama
Sirenlerin izi bile yoktu ortada.
Yalnız bir ezgi, ta derinden
Ta içerimden gelen bir ezgi
Başladı yavaş yavaş yükselmeye;
O yabansı, o büyülü türküleri ben
Söylüyordum sağır gemicilere
Yalnız ben duyuyordum Sirenleri.
Kirke, bilge tanrıça, selam sana!
Sağ salim geçtim kendimi.*

Melih Cevdet Anday

Kendini geçmek...Kendinden geçmek...Kendine gelmek...

Azra Erhat'ın "insanlığın ilk ve en renkli macera kitabı" olarak tanımladığı Odysseia , İlyada'nın aksine bir destan olmaktan ziyade Homeros'un zengin metaforlarla bilgece işlediği bir hayat bilgisi kitabıdır . Kral Odysseus Troy savaşıdan sonra evine , İthaka'ya dönmek üzere mürettebatıyla beraber denizler aşarken , türlü karşılaşmalarla kendi sınırlarını sınamakta , içinde sağ çıkıp savuşturduğu her bir mücadele ile "öldürmeyen acılar, güçlendirir" sözünü doğrularcasına olgunlaşmaktadır .

Gemi ile yolculuk sembolizmini özetleyen en çarpıcı söz Büyük Pompeius'un olsa gerek : "*Hayatta , yaşamak değil belki ama seyrüseferde olmak şart*" . Burada kastedilen , varoluşun iki temel yanı olduğudur ; Kendi için veya kendi içinde yaşamak anlamında "yaşamak" ile kendini aşmak amacıyla yaşamak anlamında "seferi olmak"... Nietzsche'nin karamsar açısından "kaybolmak için yaşamak"... ya da Tezer Özlü'nün deyimiyle "Her gidiş , her yolculuk kendi -beninin - bilinmeyenlerine doğru , bilmek için bir iniştir".

Odysseia bu anlamda , özünde bir seyrüsefer mitinden öte birşey değildir ve insanın seyirde başına gelebilecek iki tür tehlikeyi bertaraf etmesiyle ilgilidir : yıkım (denizin / bilinçaltının zaferi) veya geriçekilme (durma ya da gerileme) . Ama Homeros seyir defterinin sonunu Odysseus'un sılasına , evine , karısı Penelope'ye "dönüş"üyle bağlar . Burada , daha mistik bir analogiye varırız : varoluş evrenine yani yeryüzüne "düşen" insanın , atıldığı noktaya yani sılasına geri dönme yolculuğudur bu , seyrü süluk , yani manevi bir yolculuk.. .

Bu yolculuk esnasında , önlerinden geçerken Odysseus'un kendini direklerle bağlatacak kadar iradesini zorlayan kadın başlı- kuş vücutlu - güzel sesli "Siren"lere , " Ölüm peri"leri de denir... Yunan mitolojisinde sayıları değişikdir , en sık üç sireden bahsedilir : Pisinoe 'İkna eden Zihin' , Thelxepeia 'Rahatlatan kelimeler' ve Aglaope 'Güzel Yüz'. Nehir Tanrısı Achelous ile tragedya musası Malpomene'nin kızları ve bir zamanlar Persephone'un oyun arkadaşlarıdır . Demeter onlara kızı Persephone'u korusunlar diye kanatlar vermiş ancak Hades'in Persephone'yi kaçırmasından sonra onları lanetlemiştir ; Sirenler Persephone'un dönüşü için yakaran çok dokunaklı şarkılar söyleyip dururlar.... İnsan ruhuna en yakın sanat dalı , hatta ruhun taklidi / mimiği olarak nitelenen müziğin dokunduğu yerde aşkı doğurması doğaldır... Sirenlerin titreyen ses telleri , dinleyenlerin gönül tellerini titretir...Benzerleri Harpyalardan farklı olarak ölümün içine böylelikle aşkı da katarlar sirenler... Ve aslında ölüm ve aşk , Eros ve Thanatos , çok da başka değildir birbirinden ,Yin ve Yang gibi koyun koyuna , gece ve gündüz gibi sırt sırtıdır , birbirine benzer yıkıp yakması ve küllerinden yeniden yaratması...Denize bir ok gibi uzanan siren kayalıklarında yankılanan aşk ezgileri, aslında denizciler için acımasız birer ölüm çağrısıdır . Kadın sesinin reddedilemez çağrısına boyun eğen bir savaşçı için kurtuluş yoktur artık , aşk esrikliğinde yokoluş vardır . Sirenlerin oturdukları kayalıklar , böyle böyle tükettikleri denizcilerin kemik ve kafataslarıyla doludur .

Ancak , kehanet der ki , şayet söyledikleri şarkılar ile gemicileri kendi kayalıklarına çekemezlerse ve gemiler devam ederse seferlerine , Sirenler kendilerini kayalıklardan denize bırakıp hayatlarına son vereceklerdir ve bir daha sesleri asla duyulmayacaktır...

Odysseus'un eve dönüş yolculuğu esnasında Sirenler ile karşılaşması , bu yazının konusunu oluşturmaktadır . İzmirli ressam Havva Marta'nın Eylül 2016'da Galeri A'da sergilenen 'Forsa' ve 'Siren' resimlerini birer meditasyon nesnesi olarak önümüze koyduğumuzda çağrışan düşünceler denizinde Odysseus ve Sirenlerin izlerinden bugüne ne kaldığını tefekkür edelim ve Odysseus'un gemisi durmaksızın önlerinden geçip gittikten sonra -kendilerini kayalıklardan atarak yaşamlarına son vermeden önce - sirenlerin yaktıkları son ağıtlar bize eşlik etsin..

Antik Yunan "Siren vazosu"nda betimlenen gecenin karanlığında , Odysseus'un Sirenlerin karşı konulmaz çağrılarına nasıl karşı durduğunu Homeros şöyle anlatır ;

Şekil 1 - Siren Vazosu , c.MÖ 470 , British Museum

Kirke, Odysseus'u uğurlamadan önce yolda ne gibi tehlikelerle karşılaşacağını kendisine bildirdi (Od.XII , 39 vd.) :

*"Sirenlere varacaksın sen en önce,
Onlar, büyüler yakınlarına gelen bütün insanları,
Kim yaklaşırsa bilmeden ve dinlerse onları, yandı,
Bir daha evinde onu ne karısı karşılar ,ne çocukları.
Sirenler onu çayırda çınlayan ezgileriyle büyüler,
Çayırın çevresinde kemikler vardır, öbek öbek,
Bunlar kemikleridir etleri çürüyen insanların,
Büzük büzük durur kemiklerin üstünde deriler.*

*Durma orada, yürü, arkadaşlarının da tıka kulaklarını,
Tatlı balmumuyla tıka ki, onların sesini dinlemesinler,
İstersen dinle sen, ama bağlasınlar ayakta seni,
Hızlı geminin içinde iplerle bağlasınlar kollarından, bacaklarından orta direğe,
Ondan sonra dinle sirenleri doya doya.
Ama dostlarına yalvarır da, dersen ki ne olur iplerimi çözün,
Bağlasınlar onlar seni bir kat daha sıkı”*

Odysseus Tanrıça Kirke'nin sözünü dinledi ve sirenlerin yaşadığı kayalıklara yaklaşırken arkadaşlarının kulaklarını balmumu ile tıkadı. Adamları da onu direğe sımsıkı bağladı. Çok geçmeden Odysseus sirenlerin o büyüleyici seslerini duydu;

*“Gel buraya dillere destan Odysseus, Akhalıların şanı şerefi,
durdur gemini de duy bizim sesimizi.
Hiç bir gemi buradan geçemedi,
durup dinlemeden tatlı ezgilerimizi ,
dinlerler doya doya, daha çok şey öğrenir öyle giderler.
Biliriz biz engin Troya'da olup biten her şeyi.
Argoslularla Troyalılara tanrıların ne acılar çektirdiğini,
biliriz biz ne olur ne biter bereketli topraklar üstünde.”*

Odysseus Kirke'nin dediğini yapar ve Sirenlerin önünden geçerken bağlı olduğu yelken direğinden kopmayı nasıl arzuladığını anlatır bize :

*Güzelim sesleriyle onlar böyle diyorlardı işte
Ve dinlemek istiyordu onları benim gönlüm,
Kaşlarımla işmar verdim arkadaşlara, çözün dedim beni,
Onlarsa habire kürek çekiyorlardı, iki büklüm
Ve bir kat daha sıkı bağladılar bağlarımı.
Az sonra epey uzaklaşmıştık sirenlerden,
Artık duymaz olmuştuk sirenlerin ezgilerini,
O zaman çıkardılar balmumlarını yoldaşlarım
Ve sonra geldiler çözdüler benim bağlarımı.”*

Odysseus'un yoldaşlarıyla birlikte ölüm perileri sirenlerin ilenden, kara kaderden kurtuluşunu işte böyle anlatır Homeros..

Yalnız başına maceraya çıkma riskine girmemize gerek yok çünkü tüm zamanların kahramanları bizim yerimize bunu yapmışlar . Labirent baştan sona biliniyor . Tek yapmamız gereken kahramanın izlediği yolu izlemek . Nefreti bulmayı beklediğimiz yerde Tanrı'yı bulacağız . Bir başkasını öldürmeyi düşündüğümüz yerde kendimizi öldürmüş olacağız . Dış dünyaya seyahat etmeyi düşündüğümüz yerde kendi varlığımızın merkezine geleceğiz . Yalnız olduğumuzu düşündüğümüz yerde tüm dünya bizimle olacak .

-Joseph Campbell

Hikayenin geleneksel tasvirini hem edebi hem görsel olarak izledikten sonra , Havva Marta'nın "Forsa" isimli resmini ele alalım : Denizde seyir halinde bir gemi ,Odysseus'un gemisi... kürek çeken tayfalar ,Odysseus'un adamları... geminin üstünde uçan kanatlı bir yaratık , Siren ?

Şekil 2 - Forsa 140x120 cm , tuval üstüne yağlıboya

Geminin "yolculuk" , denizin "dişil unsur" / "bilinçaltı denizi" olduğu aşikar... Resmin alt kısmındaki düzensiz dalgaların yukarılarda düzenli sıralanmış karelere varması ile aradaki incelikli süsleme ve bezemelerin , bu dalgalı kaosa bir düzen getirme arzusu olduğu söylenebilir ; insanın , anlaşılmasız olanı düzenleme ve anlaşılır hale getirme dürtüsü ile kendi doğası üzerinde hakimiyet kurma ihtiyacı , çevresi kadar kendi kaotik yapısına da düzen getirme gayretidir bu...

Siren vazosundaki karanlık arka düzlem yerine , bu kez çok renkli ve sarmal halinde birbirine geçmiş simgeler bütünü içine yerleştirilmiştir Odysseus'un gemisi . Dört element (Deniz= Su , Kanat = Hava , Kareler = Toprak , Merkezdeki Disk / Güneş = Ateş gibi) farklı formlarda verilmiştir . Kareler içinde sırasıyla yanyana ve altalta dizilmiş vaziyette 12 burcun klasik astrolojik glifleri görülür... Alışlageldik temsili bir çark halinde (zodyak çemberi) olan bu gliflerin sert köşeli ve kalın kenarlı kareler içinde sıralanması , insanın biyolojik / dünyevi / pragmatik gelişimine vurgu yapar gibidir : Koç burcunda doğan ve hayatta kalabilmek için bencilce kendi isteklerini duyurması gereken bebek , Boğa burcunda beslenme ile doyumu öğrenir , İkizler burcunda iletişim kurmaya başlar , Yengeç burcunda annesiyle duygusal bağlar geliştirir ,vb....Bu düzenli kutucukların ortasında bir Major Arcana çarkı görürüz , bu temsilde de bir çarpıtma vardır ; gelenekte Tarot kartları sıra sıra , yatay ve dikey olarak dizelenir , yuvarlak olarak yerleştirilmez...Buradaki Tarot çarkı ile "Çark-ı Felek" (Kader Çarkı) göndermesi yapılmıştır ve insanın geçtiği merhaleler , psikolojik gelişimi , dönüşümleri temsil edilmiştir . Bir diğer ilintili semboller dizisi de renk tayfı içinde insanın 7 kritik noktası olarak çakralarını ve spiritüel tekamülünü temsil eden sistemdir .

Binlerce yıllık istikrarlı gözlemler ile devşirilen bilgilerin tutarlı bir istatistiği olan bu kadim sistemler (astroloji , tarot , çakra dizilimi , i-ching ve benzeri birçok metodoloji) insanlık geçmişi boyunca ayakta kalabilmişliği nedeniyle Carl Jung'un da kolektif bilinçdışı ve bunun arketipleri üzerindeki çalışmalarında sıklıkla ele alınır . "Gökte ne varsa , yerde de o vardır . Dışardaki , içerdekidir . Evren neyse , ruh da odur " diyen Trismegistus 'un izinde Jung karmaşık insan psişesini çözümlmek için bu metodları da çalışmalarında kullanır .

Jung, fiziksel çevreyi etkilediğimizi ve bu etkinin Güneş sistemi üzerinde de bir geçerliliği olduğunu kabul etmiştir. Bizim hayatlarımızın "sebebi" yıldızlar değildi. Yıldızlar hiçbir şey başlatmıyorlardı ancak onlarla aramızda sürekli devam eden ve iki yöne de çalışan bir ilişki vardı. Tekil iç dünyamıza bilinçli benliğimizle ulaşamayız; o, daha çok bilinçsiz akılda var olmaktadır. Jung, bireylerin bilinçsiz aklının sadece bir kişisel bilinçdışını değil, ayrıca önceki jenerasyonlardan gelen daha derin, kolektif kavramları da içerdiğine inanmış ve buna "kolektif bilinçdışı" adını vermişti. Jung'a göre astrolojiden, insan psikolojisi hakkında birçok şey öğrenilebilirdi çünkü yıldızlar ve gezegenler iç benliklerimizin sadece bir dış yansıması değillerdi, astrolojinin içerisinde yer alan sembolizm, aynı zamanda, sembollerin bilinçdışı bilgiyle ilişkilendirilmesine de yardımcı oluyordu. Jung'a göre astroloji, bilinç seviyeleri arasında aracılık eden bir semboller diliydi.

Her biri derin alt metinler taşıyan bu imgeler hakkında Jung'un sözlerine kulak vermek , bu resmi daha derinden kavrayabilmek yönünde bize destek olacaktır :

"Astroloji, antik çağların psikolojik bilgilerinin bir özetini temsil eder. Hepimiz belli bir zamanda, belli bir yerde doğarız ve yıllanmış şaraplar gibi, doğduğumuz yıl ve mevsimin niteliklerini taşırız. Astroloji, bundan ötesine karışmaz veya etki alanının daha geniş olduğunu iddia etmez.

"...Kolektif bilinçdışı, mitolojik motiflerden veya kökensel imgelerden oluşur görünüyor. Tüm halkların mitleri de bu yüzden aynı kolektif bilinçsizliğin uzantıdır. Aslında, mitolojinin tümü, kolektif bilinçsizliğin bir yansıması olarak kabul edilebilir. Bunu, en açık şekilde, takımyıldızlara baktığımızda görürüz. Onların aslında karmakarışık olan dizilimleri, bazı imgelerin yansıtılması yoluyla bir düzene konulmuştur. Bu da, astrologların

iddia ettiği gibi yıldızların etkisini vurguluyor. Bu etki, kolektif bilinçdışının, bilinçsizce gerçekleştirdiği içedönük algılamadan başka şey değildir.

"...Sımyacıların mecazi tanımlarında Luna (Ay), bilinçsiz dişilliğinin bir yansımasıdır ama aynı zamanda, Sol'un (Güneş) eril psişe ilkesi olması gibi o da dişil psişe ilkesidir. Bu, mitolojinin bu kavramlara bakışını bir kenara bıraksak bile astrolojinin de Güneş ve Ay'a bakışında son derece belirgin biçimde ortaya çıkar. Simya, kardeşi astroloji olmadan kolayca anlaşılabilir ve bu üç disiplinin önermeleri de ışıkların (Güneş ve Ay) psikolojik değerlendirmeleri yapılırken hep birlikte ele alınmalıdır. "

Odyseus'un yolculuğu , Jung'un deyişiyle " *Gezegensel evler boyunca yapılan yolculuk, bizi, karakterimizin iyi ve kötü yönlerinin farkında olma noktasına ulaştırır ve buradaki yüce amaç da tamamen özgür bir iradeye sahip olmaktır* " şeklinde formüle edilmiştir ve "Forsa" resminde tam da bu şekilde ifadesini bulmuştur .

Resmin orta bölümüne odaklandığımızda Dolunay , ortasında beş köşeli mor Yıldız ve hava akımını çağrıştıran Rüzgar görülür . Bu noktada , semboller bizi girdap gibi merkeze çekmeye başlar , adeta bir örüntü sezeriz , resim bize fısıldamaya başlar ;

"Odyseus'un gemisi devam etti yoluna, durmayan akıntıların ve güçlü Zephyros'un yardımıyla."

Üstelik , bu yoğun sembolizm içinde , kullanılan figürler bakımından , resim ile orijinal tasvir arasında iki büyük fark olduğu dikkat çeker : İlki , ortada Sirenler yoktur... Sirenlere benzeyen yegane kanatlı yaratığa yakınlaştığımızda kesinlikle bir kadın olmadığını , erkek olduğunu fark ederiz . Bu merkezdeki yıldızla doğru vakumlanırcasına çekilen erkek kafalı - kartal kanatlı - aslan pençeli kırmızı canlı neyin nesidir ?

"Artık elinde mitolojinin anahtarı var . Ruhun tüm kapılarını açmakta özgürsün " -Carl G. Jung

İkincisi , kendisini geminin direğine bağlatan Odyseus de bu resimde yoktur , o artık kartal kanatlı - aslan pençeli "Gryphon" benzeri bir canlıya dönüşmüştür . (Ve enteresan , tesadüf müdür , bilinmez , Gryphon antik Yunan'da Athena için kutsal bir yaratıktır...Odyseus'u bütün yolculuğu boyunca koruyup kollayan "İlahi Zihin , İlahi Kavrayış ve Zeka" tanrıçası Athena'nın uzaklardan bize göz kırptığını görebiliyoruz) Sözcüklerin çok daha belirli ve keskin bir ifade taşıyan apaçıklığından farklı olarak buradaki imgeler çok-anlamalı ve muğlaktır . Resmedilmiş imgelerin birbirleriyle bağlantısı nedir ve bizi nereye götürmektedir ?

Bu muammayı açıklığa kavuşturmadan evvel , bu resimlerin okunmasında neden Jung'un rehberliğine gereksindiğimizi anlamak için onun şu sözüne , "Kırmızı Kitap" isimli eserinde yer alan 55 no'lu imge'ye ve üstünde yazılı dörtlüğe bakmalıyız :

"Geçmişe bakıp fantazilerle uğraştığım dönemde başımdan geçenleri gözden geçirdiğimde, bana o zamanlar çok güçlü bir mesaj gelmiş gibi geliyor. İmgelerde benimle birlikte başkalarını da ilgilendiren şeyler vardı. Bu nedenle yalnızca kendime ait olmaktan vazgeçtim. Buna hakkım olmadığına karar vermiştim ve o andan başlayarak yaşamım herkese ait olmaya başladı. İlgilendiğim ve aradığım bilgiler o dönemin biliminde yer almıyordu. İlk deneyimlerden ben geçmek zorunda kaldım, üstelik deneyimlerimin sonuçlarının gerçeklik toprağına iyice kök salması gerekiyordu. Bu olmasa, çabam yaşama geçirilemeyen öznel bir varsayım olarak kalırdı. Bunun sonucunda, kendimi ruhun hizmetine adadım... O karmaşadan beni çıkartabilecek tek yol bilimimdi. O olmasaydı, edindiğim malzeme beni bataklık çiçekleri gibi hapseder ve o dev sarmaşıklar beni boğardı. Her bir imgeyi ve ruhsal dağarcığımda olan her şeyi tek tek anlamaya ve onları olabildiğince bilimsel sınıflara ayırmaya özen gösterdim." (Jung 2001: 204)

Şekil 3 - İmge 55 , Kırmızı Kitap , Carl G.Jung

"Bir söz hiç söylenmeyen.

Bir ışık hiç yakılmayan.

Koşutsuz bir karmaşa .

Ve sonu olmayan bir yol."

Antik Yunan "Siren vazosu" , Marta'nın "Forsa"sı ve Jung'un 55 no'lu imgesi birbiriyle bir göbek bağıyla bağlı gibidir ; arkaik dönemden günümüze uzanan bir zincirin halkaları izlenimi verir ve "kolektif bilinçdışı" kavramına adeta numune teşkil eder... alıp bizi daha derinlere , Jung'un psikanalitik kuramı çerçevesinde 'anima' ve 'animus' arketiplerinden bahsetmeye ve M.Bilgin Saydam'ın "Dört Arketip" isimli esere yazdığı önsöz'üne götürür :

"...C.G.Jung'un kuramsal kurgusunun çekirdeği, tekil bir insan-lık önerisi olan "bir(eyssel)-leşme (individuasyon) süreci", bir bütünleşme sürecidir. Bir-leşme süreci, –çoğunlukla bilincinde olmasa da– her insanda bir te(le)olojik olasılık olarak mevcut bulunan, ruhun, Ruh'a doğru gelişme-büyüme-açılma serüvenidir. Jung'un va'zettiği anlamıyla psikoanaliz ve psikoterapi, bu olasılığın uyarılması, tıkanıklıkların açılması, akışın kolaylaştırılmasıdır. Bir-leşme sürecinin hem amacı, hem kazanımı olan bireysel bilinçlenme, nihayetinde, tüm insanlığın ortak bilincine bir sunu ve katkıdır. Bu işleviyle bir-leşme sürecine Jungien etiğin mihenk taşı pâyesini yakıştırabiliriz.

Bir-leşme sürecinin temel düzeneği bilinç ve bilinçdışının karşılıklı eyleşimidir. Kişinin kendi merkezine doğru büyük yolculuğunu tarif ederken Jung'un başvurduğu referanslar arketipsel sembollerdir. Uzun ve zorlu, bezemelerinde zengin alternatifli, ancak aşamalarında zorunlu geçiş ve dönüşümleri telkin eden bir-leşme süreci kapsamında, bireyin öncelikle tanışması ve entegre etmesi gereken arketipsel öge, "gölge"sidir:

'Kişiliğin daha düşük düzeydeki parçası. Seçilmiş bilinçlilikle başa çıkamadıkları için yaşam sürecinde kendilerini ifade etmelerine izin verilmeyen ve bu nedenle, bilinçdışında karşıtlık yaratmaya çalışan ve oldukça bağımsız bir 'hizip' oluşturan tüm bireysel ve ortak ruhsal öğeler. Düşlerde, gölge figürü her zaman düşü görenle aynı cinsiyetten olur.' (Jung 2001: 19)

Gölgeye bilincin yansmasıyla, karanlıkta kalan aydınlığa alınır. Daha ileri aşamada cinsiyetlerarası ötekiliğin de çözümleneceği ve aşılacağı bir karşılaşma belirleyicidir: Erkek, bilinçdışında bütünleyici öge olarak yer alan dışı imgesi ("anima") ile tanışır:

'Bu çift cinsellik biyolojik bir gerçektir... Her erkek, içinde, o ya da bu kadına ait olmayan sonsuz bir kadın imgesi taşır. Bu imge özünde bilinçdışıdır ve erkeğin organik sistemindeki asıl kadın biçiminin, yani bir arketipin, kalıtsal bir öğesidir. Bu asıl resim, kadınlığın tüm atasal deneyimlerinin ve o güne dek kadınlığın bıraktığı izlerin bir birikiminden oluşur. İmge bilinçdışı olduğu için sevilene bilinçsizce yansıtılır. Tutkuya ya da nefrete neden olan budur.' (Jung 2001: 16)

Kadının entegre edeceği ruh-imgesi ("animus") ise erildir; Jung' un erkek için söyledikleri, mutatis mutandis kadın için de geçerlidir.

Cinsiyetin ayırdığını/ayrıştırdığını ve karşı cinse yansıttığını, bir-leşme/bütünleşme süreci birleştirir, bütünleştirir.

Yaşam yolcusu, kendisini tanıma (bilinçlenme) serüveninde –optimal koşullarda– pek çok arketipsel karşılaşmayla artar, zenginleşir. Ancak birleşme/bütünleşme sürecinin nihai hedefi ruhun merkezi olan "Ruh"tur; içkin ve aşkın olan kendilik'tir ("Selbst"). Bütünleşme, her zaman dönüşüm ile birliktedir. Kendindeki öteki'ni özümsemiş olan insan aynı kalamaz; dünya görüşü ve modelinde, dolayısıyla da yaşamında sarsıcı bir değişim kaçınılmazdır."

Jung'un arketipler kuramında , erkeğin içindeki dişi unsur ("Anima") derin duygusallık ve hayat gücüyle bağdaştırılır ; sezgi , değişken ruhalleri , alıcılık , sevme kapasitesi , doğayla bütünleşme ve kendi bilinçaltıyla irtibata geçme gibi "kadınsı" özellikleri simgeler . Mitolojide siren , denizkızı , orman perisi ya da " genç erkekleri baştan çıkaran ve onların içindeki yaşam enerjisini emip bitiren" figürler olarak kişileştirilir . Antik dönemlerde anima , ya tanrıça ya da cadı olarak temsil edilir , yani erkeğin kontrol edemediği dişi enerjisi imgesiyle . Anima büyük ölçüde irrasyoneldir , yine de muazzam bilgelik taşır . Tarih öncesinde dişi öğeler , aynı zamanda ilahi iradeyi sezme , ondan gelen yönergeleri tercüme etme ve insanla tanrılar arasındaki iletişimi sağlama görevine sahip "ruhsal şaman"lardı . Yani bir anlamda , anima insanı /erkeği "Büyük Bilinmez"e bağlayan unsurdur .

Kadının içindeki eril unsur ("Animus") ise yaşlı, bilge bir adam, bir sihirbaz, ya da çoğu zaman birden çok erkek olarak kişileştirilebilir ve bu figür genelde mantıklı, gerçekçi ve hatta tartışmacıdır .

Anima ya da animus genel anlamda kollektif bilinçdışıyla iletişim kurmamızı sağlayan arketiptir. Aynı zamanda aşk yaşamımızın büyük bir bölümünden de sorumludur. Biz, bir antik Yunan efsanesinde söylenildiği gibi, karşı cinsten diğer yarımızı, Tanrıların bizden aldığı diğer yarıyı, ararız. İlk görüşte aşık olduğumuzda bu, zihnimizdeki anima ya da animus arketipine oldukça uyan biriyle karşılaştık demektir.

*Sevenler en sonunda bir yerlerde buluşmazlar.
Onlar en başından beri birbirlerinin içindedir.
Bütün mesafeler yürekte başlar.
-Mevlana*

Jung , erkeğin psikolojik gelişiminde anima'nın 4 ana aşamadan geçtiğini anlatır (Aynı merhalelerin ayna aksini , kadının animus gelişim sürecinde görürüz);

Havva : İlk aşamadır , erkeğin animası tamamen "Anne" ye (biyolojik anneye veya onu sadakatle besleyen , koruyan ve seven figüre) bağımlıdır . Doğal , içgüdüsel ve biyolojik olan bu bağ olgunlaşmadığı taktirde kötücül kutbu ön plana çıkar ve erkeği tüketip öldürecek bir tehlike haline gelir ; Yunan Sirenleri veya Alman Lorelei buna örnektir .

Troy'lu Helen : İkinci aşamada anima , kolektif arzu nesnesi olarak belirir . Bu etki altında erkek Don Juan gibi peş peşe , kısa süreli , ruhsal tatminden uzak fiziksel ilişkiler yaşar .

Meryem : Bu aşamada , "bağımlılık"lar bitmiş "bağlılık" oluşmuştur . Anima ruhsal bağlılığın , dini /manevi duyguların ve kadınlarla gerçek anlamda arkadaşlık kurabilmenin tatminine ve kendi isteklerinden bağımsız olarak kadını olduğu gibi görebilme yetisine ulaşmıştır . Cinselliği artık onu yönlendiren başlıbaşına bir güç olmaktan çıkmış , hayatına dengeli bir şekilde entegre olmuştur . Sevgi ve şehveti birbirinden ayırd edebilir . Kadınlarla uzun süreli ilişkiler kurabilir çünkü arzu nesnesi ile kendi içindeki kadın imgesini birbirinden ayırd edebilir .

Sophia (Hikmet) : Dördüncü aşamada , erkeğin animası artık ona içsel rehberlik yapan , bilinçaltındaki içerikleri bilinç düzeyine taşıyan bir işleve ulaşır . İnsanın varoluşsal sorunlarıyla ve anlam arayışıyla ilgili bütün büyük meselelerinin arka planında itici güç olarak Sophia vardır . O , Dante'nin Beatrice'si , Don Quixote'un Dulcinea'sı , sanatçıların hayatındaki yaratıcı ilham perisi (musa)dir . O , erkeğin psişesindeki yaşlı bilge adam arketipine doğal bir yoldaştır . O , erkeğin bilinçaltına dalıp dipten kum çıkaran dostudur . Kadının animus'u gibi , erkeğin Sophia formundaki animası , "hayatın yeni bir anlam kazandığı" manevi deneyimler yaşamasına vesiledir . Anima gelişim sürecini yaşamayan erkek , yaşam seferinde hayatının anlamsızlığını fark ettiği bir

noktaya ulaşır . Anima'sının mesajlarını deşifre edebilen ve kendi dışında aradığı şeylerin kendi içinde olduğunu keşfeden erkek , çektiği ontolojik acıların buna değdiğini fark eder ; içgörüsü daha derin , yaşam enerjisi yüksek ,yaratıcı bir birey haline gelir . Teorik olarak , erkeğin anima gelişiminin yaşla ilerlediği görülür . Bir aşama yaşanıp oraya ilişkin olasılıklar deneyimlendikten sonra , psişe bir sonraki aşamaya geçme yönünde itki yaratır . Bu aşama-atlama , nadiren bir mücadele veya bir çeşit kriz yaşanmadan gerçekleşir ancak bu ileri doğru yolalış her zaman yaşanan çalkantılara değer çünkü bu yol onu gerçek iç evine / özüne / sılasına götüren bir basamaktır.

Tek başına insan , bütünlükten uzaktır çünkü bütünlüğe ancak ruhla ulaşılır ve ruh , "Sen"den ibaret öte yarısı olmaksızın asla var olamaz . Bütünlük "Ben" ve "Sen" in birleşimidir ve bu aşkın(transandantal) birliğin tabiatı ancak sembolik olarak kavranabilir : mandalada , gülde , çarkta ya da Güneş ile Ay'ın mistik evliliğinde (conjunctio Solis et Lunae) (Jung 1985)

Bu şablon içinde değerlendirdiğimizde , "Forsa"nın merkezindeki unsurlar da yerli yerine oturur . Sirenlerle karşılaşan Odysseus aslında kendi animasıyla karşılaşmış , yüzleşmiş ve özgürleşmiştir , artık direğe bağlı kalmasına gerek yoktur . Sirenlerin çağrısına karşı kulaklarını balmumuyla kapasa idi , kökleri derinde olan bu arzu bir "kompleks" olarak kalacak ve peşini asla bırakmayacak , onu esir etmeye devam edecekti . Sirenlerin temsil ettiği ve karşı konulamaz derecede çekici bilinçdışı "anneye dönüş arzusu" (ya da bu arzunun "Gölge"si olarak aynı derecede karşı konulmaz çekicilik ve baştan çıkarıcılıktaki "femme fatale ile bütünleşme dürtüsü ") ancak dünya ile kurulan bağı koparma ile , yani ölüm (ya da şehvani aşk) ile mümkün iken Odysseus "kendisini çağırın anne"nin ya da "davetkar femme fatale"nin sesine kapılmayarak yaşamı seçmiştir . Kendini gerçekleştirme yolculuğunda , bu irade imtihanı ile kendini dönüştürmüş , bir üst basamağa tekamül etmiş , geminin içinde betimlenen erkeklerden (ki belki de kendisinin daha az gelişmiş önceki hallerinden) daha üstün bir varoluş düzlemine ulaşmıştır . Libidosunun arzusunu (sirenleri) susturmuş , bu vazgeçişle ölmeden ölmüş , yeniden doğmuştur . Batı rüzgarı , Zephyros , yaşam nefesi bu "yeniden doğum"u müjdelemektedir ; Kartal kanatlı (eril) , aslan pençeli (eril) , kırmızı bedenli (eril) haliyle erkek , Dolunay (dişi) önündeki Mor Yıldız'a (Taç çakra / Kozmik Bilgelik / Kolektif Bilinçdışı / Sophia) 'ya varmış , onunla irtibat kurmuş , kendi içindeki eril ve dişil unsurları dengeye getirmek suretiyle "iç evlilik"i gerçekleştirmiştir . Görünürde , aşkı (Sirenlerin büyülu çağrısı kısıvesindeki şehvani aşkı) yitirmiş ama bu yakıcı kaybedişle gerçek (ilahi) aşkı / kendini bulmuştur .

*Zaman gelecek , coşkuyla
kutlayacaksın kendini varınca
kendi kapına, kendi aynanda.
Her biri gülümseyecek ötekinin hoş karşılayışına.
Diyeceksin ki, şuraya otur. Ye.
Kendin olan yabancıyı seveceksin yine.
Şarap sun. Ekmek sun. Yüreğini sun
yüreğine, yaşadığın sürece
seni seven yabancıya, başkası için
ihmal ettiğin kendine, seni ezbere bilene.
İndir kitaplığın rafından aşk mektuplarını,
fotoğrafları, umutsuz notları,
soy kendi yansımanı aynadan.
Otur. Yaşamınla bir ziyafet çek kendine.-Derek Walcott*

Şekil 4 - Siren 100 x 120 cm , Tuval üstüne yağlıboya

*Hayat
dört şeyle kaimdir , derdi babam
su ve ateş ve toprak .
Ve rüzgar .
ona kendimi sonradan ben ekledim.*

İsmet Özel , 'Amentü' (1974)

"Siren" adlı tabloya geldiğimizde , benzer girift imgeler devam eder , az önceki okumaların simetriğidir bu : Bu resimde Sirenlerin geleneksel/arkaik tasviri olan "kadın başlı - kuş vücutlu" imgesi ters yüz edilmiş , "Kartal başlı ve kanatlı , kırmızı saçlı , bacaklarına sarılan zümrüt yılan ile göğe yükselen mavi çıplak bir kadın bedeni" olarak yorumlanmıştır . Bu tersyüz edişi , kendisine dayatılan geleneksel arketipi reddetme , kendi kendini tanımlama , konvansiyonel tanımlarına başkaldırma olarak okuyabiliriz . Siren , masumiyeti ve arınmayı çağrıştıran (ve belki Afrodit'in doğuşuna gönderme yapan) bembeyaz köpüklerden çıkıp en sıcak haliyle parlayan güneşin ısıttığı yıldızlarla dolu gökyüzüne yükselmektedir .

Yükseklerin , güneşin ve genel olarak spritüel prensibin sembolü olan kartal , diğer kuşlardan daha yüksekte ve güneş / yıldırım gibi yakıcı - yıkıcı güçlere yakın uçabilmesi nedeniyle Tanrısallığa vurgu yapar . Güneşle ve dışı tabiatı döleyen eril aktiviteyle ilişkilendirildiği için erk sahibi eri / babayı da temsil eder . Dante kartalı "Tanrı'nın kuşu" olarak adlandırırken (ki Tanrıların Tanrısı Zeus'un atribusunun da kartal olduğunu hatırlayalım) , Jung onu belirli bir noktadan uzaya akan enerji anlamında basitçe "yükseklik" olarak tanımlar .

Yılan ise en ham haliyle yaşam (kundalini) enerjisini temsil eder . Dışıl unsurun ve derin bilgeliğin temsilidir . İnsani gücün / iradenin madde ile ayartılmasına ve oluşan ahlaki ikileme gönderme yapar (Ağacın Adem ve onun gövdesine sarılmış yılanın Havva olarak betimlenmesi gibi) . Teillard'ın tanımına göre : "Yılan manyetik gücü olan bir hayvandır.Deri değiştirebildiği için yeniden dirilişi sembolize eder . Kıvrımlı hareketi ve boğma kapasitesi ile güç ifade eder . Vahşiliği , doğanın terbiye edilmemiş / ehlileştirilemez / kötücül tarafını simgeler . Bünyesinde düalitenin her iki ucunu da bulundurur : Zehiriyle öldürebildiği gibi tedavi de edebilir , Yaşam içgüdü (Eros) ve ölüm itkisi (Thanatos) , libido ve mortido ,aktif ve pasif , yapıcı ve yıkıcı vb... Tekrar doğuşun sembolüdür . Jung , yılanın omurgaya benzerliği ile kişinin bilinçdışı arasında paralellik kurar : uyarıldığı zaman verdiği ani ve umulmadık tepki vermeyi ve sokmayı birbiriyle ilişkilendirir . Psikolojik olarak yıkıcı potansiyelin bilindiğinde uyur vaziyette beklemesidir .

Siren'in çıplak kadın vücudu olarak resmedilen bedeni mavi renktedir. Diğer tanrıçalar gibi mavi renkte betimlenmesi , onun şüpheye yer bırakmayacak şekilde dişil kimliğini tesbit eder ve ona sahip çıkışını belgeler . Ancak eril renk olan kırmızı saçlarını omuzlarından serbestçe salması , aynı bedende hem dişil yılanı hem eril kartalı taşıması , dişil unsuru simgeleyen dalgalı sulardan eril unsur güneşe yükselmesi gibi zıt anlamların birarada kullanılması ile içindeki animus ile de yüzleştiğini , onu reddetmeden kendi bünyesine dahil ettiğini , bu denge hali ile özgürleştiğini anlıyoruz . Kendi özünü , yani kadın kimliğini merkezde tutmaktadır ancak , bacaklarına dolanmış yılanın bedensel /cinsel / topraksal / maddeye ilişkin / dünyevi bilgeliğinden sıyrılıp kartallığa , yani daha üst bir bilgelik formuna , tinsel bilgelige evrilmektedir . Kartal'ın simasında Siren'in kadına özgü yüz ifadesi ve mimiklerini gözlemleyemiyoruz ; ardında olanı gizlediği için her maske gibi korkutucu bulduğumuz bu yüz duyguları göstermeyen ve hatta kadının en ilkel gereksinimi olan kendini teşhir etme / beğendirme motivasyonundan azade , mağrur bakışlarla uzaktaki bir noktaya kilitlemiş , azametli bir görüntü vermektedir . Baş , iki yana açılmış kanatları ve iki bacağı ile arkasındaki beş kenarlı yıldızlarla aynı formdadır , yıldızların içinde spiraller halinde birikmiş kadim bilgiler tortusu onun içinde de mevcuttur ve böylelikle kendisi de Evrensel bilgeliği temsil eden yıldız topluluğunun bir parçası haline gelmiştir . Tıpkı , animasıyla yüzleşen Odysseus gibi , o da kendi animus'uyla yüzleşmiş ve bütünleşmiştir (Hierosgamos ; kutsal ya da tinsel evlilik , arketip figürleri olan anima ve animus'un birleşmesi vuku bulmuştur) . O , artık kendi içinde bir ve bütündür , kendi kendine yetebilir hale gelmiştir , kendini bütünleyecek aşkı kendi içinde keşfetmiş ve onu dışarıda aramaktan vazgeçmiştir . Beşinci element olmuş , bir anlamda , kendisi aşkın ta kendisi haline gelmiştir . Tıpkı , Odysseus gibi...

Sonuçlar bir olsa da sebepler farklıdır gerçi...Odysseus , direğe bağlı / kolları bağlı/ iradesine bağlı kalabildiği için kendini geçebilmiş , ölümün elinden kurtulup YAŞAMı seçmişti . Onun bu seçimi ise , tüm varoluşu "ölüm çağrısı / aşk daveti" yapmak üzerine kurulu Sirenin ÖLÜMünü gerektiriyordu . Sesinin duyulmasını , varlığının tanınmasını isteyen Siren - bir düellonun kaybeden tarafı gibi , başarısızlığı nedeniyle harakiri yapan bir Diva gibi - Odysseus'un çağrısına cevap vermemesi ve yitip gitmesi ile kendinden geçer , "ölür" ve kendine gelir . Çılgılık çığılğa öten Siren , susar . O susunca , Tanrı konuşmaya başlar .

*Sessizlik, güçlülüğün dile gelmesidir.Karşıtlıklar yasadır bu.
Onun için sakın olun . Sakinlik, sessizlik kişiyi özgür kılar, darağacında bile.-Franz Kafka*

Sirenlerin Susuşu

Yetersiz, hatta çocuksu çarelerin bile insanı kurtarabileceğinin kanıtıdır.

Sirenlerden korunmak isteyen Odysseus kulaklarını balmumuyla tıkamış, kendisini gemi direğine sıkıca zincirletmişti. Aynı şeyi, sirenlerin daha uzaktan büyüleyip kendinden geçirdiği kimseler değil ama, başkaları da ta başından yapabiliyordu kuşkusuz; ama bunun bir yararı olmayacağını bütün dünya bilirdi. Sirenlerin sarkılan ne varsa her şeyi delip geçirdi ve onun büyüüne kapılanların tutkusu zincirlerden ve direktten çok daha fazlasını kırıp parçalayabiliyordu. Belki bunu Odysseus da işitmiş olabilirdi, ama o sırada bunu düşünmüyordu bile. Sadece bir avuç balmumuna ve bir zincir ağına güven duyuyordu ve bu küçük hileden duyduğu masumca sevinçle sirenlere doğru yol alıyordu.

Ama sirenlerin şimdi kendi şarkılarından çok daha korkunç bir silahları vardı: Suskunlukları. Gerçekte böyle bir şey hiç olmamıştı, ama yine de bir kimse sirenlerin şarkılarından kaçıp kurtulabilirdi; ama suskunluklarından asla. Dünyada hiçbir şey yok ki kendi gücüne dayanarak sirenleri alt etmenin yaşattığı duyguya, bu duygunun sonucu olan, her şeyi önüne katan büyülenmeye karşı durabilsin. Ama gerçekte, Odysseus yanlarına geldiğinde, güçlü şarkıcılar şarkı söylemiyordu, ya bu düşmanlarını yenmenin tek yolunun suskunluk olduğunu düşündüklerinden, ya da balmumu ve zincirlerinden başka hiçbir şeyi düşünmeyen Odysseus'un yüzündeki mutluluk parıltısı onlara şarkı söylemeyi unutturduğundan. Ama Odysseus -olan biteni böyle açıklamaya çalışalım- onların suskunluğunu işitmiyordu, onların şarkı söylediklerini, ama kendisinin onları işitmekten korunduğunu düşünüyordu. Önlerinden geçerken ilkin boyunlarını döndürüşlerini, derin derin soluk alışlarını, yaşla dolu gözlerini, yan açık ağız-larını görüyor, ama bunların çevresinde çınlayan, kendisinin işitmediği şarkılardan kaynaklandığına inanıyordu. Ancak çok geçmeden, bütün bu görüntüler Odysseus'un azimli yüzünün önünden kaybolup gitti ve tam onlara en yakın olduğu anda Odysseus çoktan unutmuştu onları.

Ne var ki sirenler -her zamankinden çok daha güzeldiler- gerinip uzandılar, korkunç saçlarını rüzgârda uçuşmaya bıraktılar, pençelerini kayaların üstüne gerdiler. Artık kimseyi ayartıp baştan çıkarmak istemiyorlardı, bütün istedikleri Odysseus'un iri gözlerinde yansıyan ihtişamı olabildiğince uzun süre seyredebilmektir.

Sirenlerde bilinç diye bir şey olsaydı eğer, o an kendilerini yok ederlerdi. Ama bu bilincin olmayışından hayatta kaldılar; ellerinden bir tek Odysseus kurtulabildi.

Sonraları buna ek olarak şöyle bir şey anlatılır. Denir ki Odysseus öylesine hilebaz ve kurnaz tilkiymiş ki, yazgı tannçası bile onun içinde gizli gerçek niyeti çözememiş. Belki de, ki bu insan hafsalasız alabileceğinden ötedir, Odysseus aslında sirenlerin suskun olduğunu fark etmiş ve yukarıda anlatılan hileyi onlara ve tannalara karşı bir tür kalkan olarak kullanmıştı.

"Kendini bil" sözü, "Kendini gözlemler" anlamına gelmez. "Kendini gözlemler," yılanın söylediği sözdür. Anlamı: "Kendini eylemlerinin efendisi yap." Ama sen zaten öylesindir, eylemlerinin efendisisindir. Öyleyse bu söz şu anlama gelir: "Kendim yanlış anla! Kendini yok et!", ki bu söz kötülük içerir -ama ancak insan iyice eğilip de ta derinlere kulak verirse bu sözde gizli olan iyiliği de işitir: "Kendini olduğun şey yapmak için."

Franz Kafka , Mavi Oktav Defterleri

Yaşam yolculuğu lineer değil , spiraller şeklinde ilerler...Dönüp dolaşp hep başa geri döneriz ... Dünyayı dolaşır , aradığımızı evimizde buluruz... "Gutenberg Galaksisi"nde Mcluhan bunun altını şöyle çizer :

"Odysseus, bilinmeyenin çektiği, hep daha uzağa gitmek isteyen, yaklaşan olayların cezbisine kapılan ve gittikçe daha uzak bölgelerdeki geleceğin gizemleriyle ileriye sevk edilen bir serüvenci değildir... Tam tersine , sadece geri dönmek ister; geçmiş onu büyüler, geçmişteki olayların düzeltilmesini ister, zorla yolculuk eder...Poseidon'un, serüvencileri çeken ama Odysseus'u dehşete düşüren yabancı ve bilinmeyen toprağın tanrısı Poseidon'un gazabıyla sürüklenir. Bu sonsuz yolculuk, onun için felaket ve bahtsızlık anlamına gelir; dönüş ise, mutluluk ve huzurdur. Gizemli gelecek, yüreğini ıstırapla doldurur , kendisini buna karşı çelikleştirmek zorundadır... Oysa geçmiş ile, bilinen ile kendisini güvende hisseder."

Bu yuvaya dönüş yolculuğunda , kulaklarımızın sesleri duyabilmesi için sessiz bir ortamın gerekli olması gibi , insanın da ruhunu göğe yükseltecek gerçekleri duyabilmesi için ilk şart sessizliğin sağlanmasıdır. Sirenlerin sessizliği...Burada sağlanacak sessizlik, dışsal ve bizden bağımsız bir tanımlama değil, aksine içsel karmaşamızın bir tanımıdır. Sağlanacak içsel sessizliğin ardından insanın zihnindeki perde kalkacak ve arzularından arınmış bir halde, pırıl pırıl bir güneş görünümünü alacaktır. Avare isteklerden arınmış akıl sade ve sadece gerçeği bulma çabasına girecek ve hayatı boyunca bu yolda devam edecektir. İthaka , bu perspektiften bakınca , bizim içimizdeki sestir, iç varlığımız ya da "sessiz ses"tir. İnsanın kendi içindeki İthaka'ya, yani ölümsüz ruhuna, bilgeliğe ulaşması için kendisini tanımasından öte yol yoktur.

Artık , elbet biliyoruz , ne anlama geldiğini İthakaların...

İthaka

*İthaka'ya doğru yola çıktığın zaman,
dile ki uzun sürsün yolculuğun,
serüven dolu, bilgi dolu olsun.
Ne Lestrygonlardan kork,
ne Kykloplardan, ne de öfkeli Poseidon'dan.
Bunlardan hiçbiri çıkmaz karşına,
düşlerin yüceyse, gövdeni ve ruhunu
ince bir heyecan sarmışsa eğer.
Ne Lestrygonlara rastlarsın,
ne Kykloplara, ne azgın Poseidon'a,
onları sen kendi ruhunda taşımadıkça,
kendi ruhun onları dikmedikçe karşına.*

*Dile ki uzun sürsün yolun.
Nice yaz sabahları olsun,
eşsiz bir sevinç ve mutluluk içinde
önceden hiç görmediğin limanlara girdiğin!
Durup Fenike'nin çarşılarında
eşi benzeri olmayan mallar al,
sedefle mercan, abanozla kehribar,
ve her türlü başdöndürücü kokular;
bu başdöndürücü kokulardan al alabildiğin kadar;
nice Mısır şehirlerine uğra,
ne öğrenebilirsen öğrenmeye bak bilgilerinden.*

*Hiç aklından çıkarma İthaka'yı.
Oraya varmak senin başlıca yazgın.
Ama yolculuğu tez bitirmeye de kalkma sakın.
Varsın yıllarca sürsün, daha iyi;
sonunda kocamış biri olarak demir at adana,
yol boyunca kazandığın bunca şeylerle zengin,
İthaka'nın sana zenginlik vermesini ummadan.*

*Sana bu güzel yolculuğu verdi İthaka.
O olmasa, yola hiç çıkmayacaktın.
Ama sana verecek bir şeyi yok bundan başka.*

*Onu yoksul buluyorsan, aldanmış sanma kendini.
Geçtiğin bunca deneyden sonra öyle bilgeleştin ki,
Artık elbet biliyorsundur ne anlama geldiğini , İthakaların.*

Konstantinos Kavafis

Kaynakça :

www.havvamarta.com

"Odyssea" , Homeros , Azra Erhat - A.Kadir tercümesi , Can Yayınları

Mitoloji Sözlüğü , Azra Erhat , Remzi Kitabevi

"Jung'dan Seçme Yazılar" , Derleyen : Anthony Storr , Dost kitabevi Yayınları

"Kırmızı Kitap - Liber Novus" , C.G.Jung , Okhan Gündüz tercümesi , Kaknüs Yayınları

"Dört Arketip" , C.G.Jung , Zehra Aksu Yılmazter tercümesi , Metis Yayınları

"Mit ve Anlam" , Claude Levi-Strauss , Gökhan Yavuz Demir tercümesi , İthaki Yayınları

"Doğu Batı - Düşünce Dergisi" , Sayı : 71 Mit ve Masallar , Doğu Batı Yayınları

"Mitolojinin Gücü" , Joseph Campbell - Bill Moyers , Zeynep Yaman tercümesi , MediaCat Yayınları

"Tanrının Maskeleri - Yaratıcı Mitoloji" , Joseph Campbell , Kudret Emiroğlu tercümesi , Isık Yayınları

"Yunan Mitolojisi" , Richard Buxton , Ahmet Fethi Yıldırım tercümesi , Alpha Yayınları

"Hall's Illustrated Dictionary of Symbols in Eastern and Western Art" , James Hall , John Murray Publishers

"The Legendary Past - World of Myths" , The British Museum Press

"The Masks of God : Primitive Mythology" , Joseph Campbell , OCR

İnternet siteleri :

"Sirenlerin Sessizliği" , Franz Kafka , Mavi Oktav Defterleri

J._C._Cirlot_ "Dictionary_of_Symbols" __1990.pdf

"Femme Fatale--Negotiations of Tragic Desire "(PDF Download Available).html
(<https://alterities.com/2011/05/19/zizek-on-judith-butlers-words-on-the-femme-fatale/>)

Zizek-"Cogito-and-the-Unconscious".pdf

Looking Awry_ An Introduction to Jacques Lacan Through Popular Culture - Slavoj Žižek -

Jung & Archetypes _ Starbridge Centre.html (<http://www.starbridge.com.au/en/elearning/transpersonal-counselling-course-module-1/lesson-7-jung-archetypes.htm>)

The Inner Marriage_ Love, Heartbreak and the Search for Wholeness _ Issue 56_ Winter 2008 _ IAHIP.html
(<http://iahip.org/inside-out/issue-56-winter-2008/the-inner-marriage-love-heartbreak-and-the-search-for-wholeness>)

SİRENLERİN AĞITLARI (Çalma Listesi)

- 01 . Song to the Siren - Elizabeth Fraser & Cocteau Twins
- 02 . Le Vent Nous Portera - Sophie Hunger
- 03 . I'm Waiting Here - David Lynch & Lykke Li
- 04 . The Dancer - Ane Brun
- 05 . Roads - Portishead
- 06 . Ulysses Gaze - Eleni Karaindrou
- 07 . Wicked Game - Ursine Vulpine ft. Annaca
- 08 . Sleep Inside - Lilium
- 09 . Creep - Daniela Andrade
- 10 . Love is Blindness - The damntruth Lee-La Baum
- 11 . Trio in E Flat - Franz Schubert
- 12 . Song to the Siren - Tim Buckley